

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2022. (V. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény 24/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője útján (Molnár & Társa Ügyvédi Iroda, képviseletében eljár: dr. Molnár István ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény (a továbbiakban: Fdtv.) 24/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikke, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az ügy lényege szerint a – részben az indítványozó korábbi alkotmányjogi panasa alapján indult eljárásban hozott – 3/2020. (I. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) megállapította, hogy az Országgyűlés az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését sértő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy az elektronikus cigaretta és a kapcsolódó termékek kiskereskedelmének koncesszióköteles dohányboltokra történő korlátozásával egyidejűleg nem rendelkezett a vállalkozáshoz való jog korlátozásával érintettek megfelelő kompenzációjáról.
- [3] A jogalkotó ennek nyomán megalkotta az Fdtv. 24/H. §-át, és anyagi kompenzációt vezetett be az érintettek számára. A jogszabály szerint a kiskereskedelmi tevékenység körében elektronikus cigaretta, utántöltő flakon, vagy dohányzást imitáló elektronikus eszköz forgalmazására 2016. május 20-án jogosult személy vagy szervezet – az e törvényben, valamint a Kormány rendeletében meghatározottak szerint – anyagi kompenzációra jogosult, amennyiben 2016. május 20. napját követően az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIV. törvény 65. §-a alapján ezen jogosultságát elvesztette. A kompenzáció feltétele, hogy az érintett az üzleti tevékenysége körében a megelőző három üzleti év mind-egyikében a teljes árbevételének legalább 10%-át ilyen termékek kiskereskedelméből érte el. A kompenzáció mértéke pedig a szóban forgó termékek kiskereskedelmi forgalomban történő értékesítéséből a 2013-2015-ös üzleti években elért adózás utáni eredmény mértékének megfelelő összeg.
- [4] Az indítványozó azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert úgy véli, hogy a megalkotott kompenzációs rendelkezés – elsősorban az annak mértékét meghatározó (3) bekezdés – alaptörvény-ellenes az alábbiak szerint.
- [5] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének (vállalkozáshoz való jog) sérelmét a bevezetett kompenzáció szerinte nem orvosolja. Mivel a jogalkotó a tevékenység jövőbeli végzésétől tiltotta el az indítványozót 2016-ban, ezért a kompenzációnak nem a múltbeli teljesítményhez – a megelőző évek releváns adózott eredményéhez – kellene igazodnia, hanem figyelembe kellene venni azt is, hogy az indítványozó „növekedési fázisban” volt 2016-ban, és meg kellene téríteni minden, a kifizetés időpontjáig elmaradt jövőbeli hasznot is.
- [6] Az Alaptörvény XV. cikkét (törvény előtti egyenlőség követelménye, diszkrimináció tilalma) az indítványozó álláspontja szerint azáltal sérti a támadott előírás, hogy különbségtételt valósít meg a jogalkotással okozott kár miatt igényt érvényesítő jogalanyokhoz képest, akik bíróság előtt érvényesíthetik követelésüket és teljes káruk megtérítésére jogosultak. A jogalkotó továbbá a kompenzáció mértékének meghatározása során azonos módon kezel minden érintettet, figyelmen kívül hagyva, hogy például az indítványozó is „növekedési fázisban” volt 2016-ban.
- [7] Az indítványozó a fentiekkel összefüggésben arra is rámutat, hogy mivel anyagi kompenzációhoz való joga *erga omnes* hatályú alkotmánybírósági határozaton (Abh.) alapszik, véleménye szerint olyan közjogi eredetű

jogosultságról/várományról van szó, amely az alkotmányos tulajdonvédelem oltalma alá tartozik [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés].

- [8] Sérelmezi végezetül az indítványozó az Alaptörvénynek a bírósághoz fordulás jogát is garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban, hogy a kompenzáció mértékét – ellentétben például a kisajátítási kártalanítással – nem bíróság határozza meg, hanem maga a károkozó állam. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét pedig az okozza szerinte, hogy a lefolytatott eljárásban eredményesen nem lehet vitatni a kompenzáció mértékét, hiszen azt maga a jogalkotó határozta meg az Fdtv. 24/H. §-ában.
- [9] 2. A nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter – mint a támadott törvényi rendelkezés megalkotásának kezdeményezője – állami vagyongazdálkodásért felelő államtitkára az eljárás során megküldte az Alkotmánybíróság számára az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [11] A támadott jogszabályi rendelkezés 2021. június 29-én lépett hatályba, a panaszt pedig december 27-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott száznolcva napos határidőben nyújtották be postai úton. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és csatolta a jogi képviselője meghatalmazását.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia.” {Először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]} {A gyakorlat összefoglalását lásd például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]}
- [13] Az Alkotmánybíróság a panasszal összefüggésben először azt vizsgálta meg, hogy az az Abtv. 26. § (2) bekezdésének előírása szerint a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül következett-e be az állított jogsérelem. Az Fdtv. 24/H. §-a anyagi kompenzáció megállapításáról rendelkezik, és emellett, hogy rögzíti a jogosultsági feltételeket, meghatározza azt is, hogy a jogosultaknak járó kompenzáció konkrét összegét milyen módon kell kiszámítani. Fontos körülmény, hogy az Fdtv. 24/H. § (4)–(5) bekezdései értelmében a kompenzáció nem automatikus, ahhoz végrehajtási aktus szükséges. A kompenzáció iránt 2022. január 31-ig kérelmet kell benyújtani, és az elektronikus cigaretta, utántöltő flakon és dohányzást imitáló elektronikus eszköz kiskereskedelméhez kapcsolódó kompenzációs eljárás részletes szabályairól szóló 3/2022. (I. 7.) Korm. rendelet értelmében Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: BFKH) megvizsgálja a kérelmezőnek az Fdtv. 24/H. §-a szerinti kompenzációra való jogosultságának fennállását, továbbá a kompenzáció mértékére benyújtott számítás számszaki megfelelőségét és összegszerű megalapozottságát. A Magyar Államkincstár a kompenzáció megállapításáról szóló határozat véglegessé válásától vagy a hatósági szerződés hatálybalépésétől számított 30 napon belül átutalással teljesíti a kompenzáció megfizetését.
- [14] Az Alkotmánybíróság csak abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján eljárva, ha az indítványozó igazolja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül hatályosult, és ennek következtében őt alapjogsérelem érte. Az ismertetett előírások alapján azonban egyértelműen megállapítható, hogy az Fdtv. 24/H. §-a nem önmagában, jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül hatályosul, hanem a BFKH előtt megindított eljárásban. Ebből az következik, hogy a támadott rendelkezés az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal nem támadható, mert az nem közvetlenül hatályosul. A jogszabály érvényesüléséhez jogalkalmazó szerv (a BFKH) határozata szükséges.

- [15] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság – a befogadhatóság egyéb feltételeinek vizsgálatát mellőzve – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5054/2021.

